LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ

VILNIAUS REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS

IŠVADA

2025 m. lapkričio 19 d.,

Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Dalia Dijokienė.

Posėdžio sekretorius – Martyna Skomskytė

Vilniaus Regioninės architektūros tarybos (toliau – Taryba) nariai dalyvavę priimant sprendimą: Dalia Dijokienė, Vitas Karčiauskas, Rūta Leitanaitė, Algimantas Pliučas, Vaidotas Kuliešius, Linas Naujokaitis, Artūras Blotnys, Kęstutis Kisielius, Gintaras Čaikauskas, Tomas Lapė, Algirdas Umbrasas, Marija Nemunienė.

Prašymo pateikėjai: Elektrėnų savivaldybės administracija, Jekaterina Goličenko.

Posėdis vyko 2025 m. lapkričio 19 d. mišriu būdu (Lietuvos architektų rūmų posėdžių salėje (Kalvarijų g. 1, LT-09310 Vilnius) ir nuotoliniu būdu „Zoom“ platformoje (Meeting ID: 862 2162 6873).

Posėdžio vaizdo, garso įrašai: darytas vienas (1) garso įrašas „VRAT posėdis 2025-11-19.mp3“ (įrašo trukmė 01:25:55).

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

2025 m. lapkričio 19 d. prie Lietuvos architektų rūmų veikianti Vilniaus regioninė architektūros taryba svarstė Jekaterinos Goličenko prašymą dėl Elektrėnų savivaldybės teritorijoje naujai projektuojamų ar rekonstruojamų objektų konkursų (toliau – Projektas) rekomendacijos pateikimo.

Prie prašymo pateikti dokumentai:

1. Papildoma informacija prie rekomendacijos prašymo.

Projekto svarstymas vyko tokia tvarka: viešoje Tarybos posėdžio dalyje Projektą pristatė Elektrėnų savivaldybės Architektūros ir kraštotvarkos skyriaus vedėjas Arūnas Butrimavičius. Pasisakė, klausimus uždavė Tarybos nariai, A. Butrimavičius atsakė į klausimus, vyko atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių. Paskui vyko uždara Tarybos posėdžio dalis, kurioje Tarybos nariai išdėstė savo argumentus ir pateikė išvadas.

II. PRAŠYMO NAGRINĖJIMUI REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

Elektrėnų savivaldybės Architektūros ir kraštotvarkos skyriaus vedėjo Arūno Butrimavičiaus pristatymas.

- Atsižvelgiant į Elektrėnų savivaldybės specifiką, apsiribojama ypatingų administracinių ir visuomeninių pastatų architektūrinių konkursų skelbimu. Pateikėjų manymu, platesnis pristatymas šiam klausimui nereikalingas, pereinama prie klausimų-atsakymų dalies.

Tarybos narių pasisakymai, klausimai, atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių:

- Klausimas: architektūros įstatyme tokio pobūdžio konkursai numatomi statiniams senamiesčiuose arba istorinėse miesto dalyse. Ar Elektrėnai turi tokių miesto zonų? Atsakoma: neturi, tai Elektrėnų specifika – miestas be senamiesčio, be architektūrinio paveldo.
- Klausimas: ar atsižvelgiama į numatomą miesto plėtrą? Atsakoma: miestas užbaigtas planuoti detaliais planais, miesto ribų pakeitimų ir krypčių nenusimato, nes nėra poreikio. Miesto ribų pakeitimai atlikti prieš keletą metų, todėl kitas keitimas prognozuojama, kad bus tolimoje ateityje – po 15 metų. Taigi tokių planavimo dokumentų poreikio nėra.
- Klausiama: ar atsižvelgiama į galimą oro uosto statybą? Į klausimą neatsakyta teigiant, kai tai būtų visuomeninis pastatas.
- Klausimas: miestas yra šalia autostrados. Ar neplanuojama formuoti miesto įvaizdžio šioje dalyje, pastatyti akustinę sieną ar kitaip formuoti Elektrėnų įvaizdį? Architektūros konkursas būtų optimali priemonė, ypač atsižvelgiant į Vievio atvejį, kur akustinė siena yra estetiškai nepatraukli. Pastebima, kad Elektrėnuose trūksta vieningo erdvinio sprendinio, autostrados prieigose vyrauja chaosas. Atsakymas: teritorijoje šalia autostrados yra parengtas detalusis planas, šios teritorijos vystymas yra planingai formuojamas, tad poreikio keisti teritorijų planavimo dokumentus nėra prasmės. Rengiant naują architektūrinę ir urbanistinę koncepciją šiai teritorijai reikia turėti konkretų tikslą ir finansus, to savivaldybė sau leisti negali.
- Klausimas: ar siūlomas sprendimas administraciniams pastatams nėra perteklinis? Jų plotas gali varijuoti nuo 100 kvadratinių metrų iki 10 000 kvadratinių metrų. Atsakymas: ypatingu statiniu laikomas pastatas nuo 2 000 kvadratinių metrų, taigi didesniems pastatams savivaldybė rengs projektų konkursus.
- Klausimas: ar viešosios erdvės, monumentais irgi patenka į šiuos punktus? Atsakymas: mieste nėra nei vieno monumento, viešosios erdvės jau yra sutvarkytos ir aptartos, taigi joms nėra poreikio. VRAT nariai suabejoja, ar ateityje poreikio neatsiras.
- Klausimas: jeigu šalia magistralinio kelio neplanuojama statyti visuomeninių objektų, gal atsiras stambūs pramonės ir logistiniai pastatai? Atsakymas: kol kas pramonės, sandėliavimo objektų statybos stengiamasi išvengti. Numatyta ne pramoninės zonos, tik komercinės ir visuomeninės erdvės.

TARYBOS ARGUMENTAI

Taryba vertino pateiktą prašymą atsižvelgdama į atviros posėdžio dalies metu išsakytas pastabas:

- Remiantis architektūros įstatymu, kalbama apie statinius miestų ir miestelių centruose, senamiesčiuose, įvardijami kultūros vertybių registro objektai. Išsakomas siūlymas teikti rekomendaciją, kad konkursai statinių projektams būtų skelbiami ne visame mieste, bet LR Architektūros įstatyme numatytose teritorijose. Tačiau kiti nariai tuo suabejoja, nes miestas yra

tokio dydžio, kad jame centrinės teritorijos beveik nėra. Kadangi Elektrėnai nėra natūraliai išaugęs miestas, o suprojektuotas, sunku išskirti centrą, suabejojama, kiek tikslinga yra konkretinti šią tvarką.

- Rekomenduojama įsivertinti miesto vystymo kryptis, kurios nepateiktos, taip pat įvertinti valstybę reprezentuojančių pastatų statybos galimybes (įvardijamas Vievyje esantis Lietuvos kelių muziejaus atvejis).
- Taryba pasisako, kad už viešus pinigus planuojamų objektų architektūrinės idėjos galėtų būti parenkamos konkurso būdu.
- Kilo klausimas dėl miesto/rajono ribų, ypač kalbant apie galimas oro uosto statybas. Jei tai yra savivaldybės klausimas, reiškia, jog Vievis (pastaba: Elektrėnų savivaldybę sudaro du miestai (Vievis ir Elektrėnai) ir vienas miestelis (Semeliškės)) irgi turi būti aptariamas. Vievio atvejis rodo, kad šis miestas turi senamiesčio zoną, kuri nėra gerai kuruojama ir formuojama (kritikuojami logistikos kompleksai, akustinė siena). Tarybos nariai pastebi, kad siūlyme apsiribota mažais uždaviniais, norėtųsi kiek išsiplėsti, nes architektūriniai rezultatai savivaldybėje kuklūs.
- Siūloma laikytis vienos nuoseklios pozicijos, besiremiant Architektūros įstatymu. Akivaizdu, jog pristatyme neatsakytas klausimas apie viešąsias erdves ir jų sutvarkymą, taip pat neaišku dėl komercinių ir administracinių pastatų planų – miesto vyr. architektas irgi to nežino. Siūloma pateikti rekomendaciją ir nesiaurinti rekomenduojamų objektų tipologijos sąrašo, kurį rekomenduoja architektūros įstatymas, ir fokusuotis ties visos savivaldybės teritorija, ne vien Elektrėnais.

III. TARYBOS IŠVADOS

Vilniaus regioninė architektūros taryba, išnagrinėjusi pateiktą prašymą pateikti rekomendaciją, teikia išvadas:

1. Elektrėnų savivaldybė apima ne tik Elektrėnų miestą, todėl siūloma Elektrėnų savivaldybės teritorijoje naujai projektuojamų ar rekonstruojamų objektų konkursų nustatomoje tvarkoje nesiaurinti objektų, kuriems rekomenduojama skelbti konkursą, sąrašo išvardinto LR Architektūros įstatyme.

Posėdžio pirmininkas _____ Dalia Dijokienė

Posėdžio sekretorius _____ Martyna Skomskytė